

Byaplan
Köpbacka, Räfsby, Svenäs och Varvet
Lovisa stad
Östra Nyland
2005 - 2010

www.kopbacka.fi

Utgivare:

Köpbacka byaförening - Köpbackan kyläyhdistys rf
www.kopbacka.fi

Svenska studieccentralen har stött utarbetningen av planen samt finansieringen av tryckkostnaderna.

Utdelning:

Hushåll inom byaföreningens verksamhetsområde, byaföreningens medlemmar, byaplanens arbetsgrupper m.m.

Pärbild: Köpbacka f.d. småskola.

Pirkko Järnström

Print Mill Oy

Lovisa 2005

Upplaga: 400

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning.....	4
1.1 Behov av plan.....	4
1.2 Bearbetningskedan.....	4
1.2.1 SWOT-analysen	6
1.3 Deltagare i bearbetningen	7
1.3.1 Arbetsgrupper.....	7
2 Byarnas läge.....	8
3 Beskrivning av omgivningen.....	8
4 Byarnas och byggnationens historia.....	9
4.1 Skolan	10
4.2 Föreningar	10
4.3 Fotografer och konstnärer.....	11
4.4 Industri.....	11
4.5 Företagsverksamhet.....	11
4.5.1 Bybutiker.....	12
4.5.2 Båtbyggnad	13
4.5.3 Yrkesfiskare som har varit eller är verksamma.....	14
4.6 Lovisa-Vesijärvi smalspåriga järnväg	15
4.7 Bondgårdar.....	15
5 Byns nuvarande situation	16
5.1 Områdets planläggning och framtida planer.....	16
5.2 Befolkningen.....	16
5.3 Befolkningsstatistik.....	17
5.4 Företag, företagare och övriga näringsidkare	17
5.5 Föreningsverksamhet.....	19
5.6 Användning av småskolan.....	21
6 Framtidsvisioner	21
6.1 Utvidgning av hamnen.....	21
7 Information	22
7.1 Utgångspunkter för planeringen av information.....	22
7.2 För vem och hur ?.....	22
7.3 Förverkligande av hemsidan.....	22
7.4 Samarbetsnätverk	23
7.5 Information och synlighet.....	23
8 Planerade åtgärder 2005-2016	24
8.1 Marbäckens rening	24
8.2 Lillängarnas bevarande.....	25
8.3 Strändernas sävbestånd.....	25
8.4 Lättrafikled från staden till Valkom	25
8.5. Bilparkering i närheten av fågeltornet.....	25
8.6 Förbättring av gatubelysningen.....	25
8.7 Förbättring av pulkbacken	25
9 Åtgärder som förverkligats under planeringen.....	26
9.1 Hemsida (www.kopbacka.fi)	26
9.2 Blomplanteringar.....	26
9.3 Avfallssortering.....	27
9.4 Småskolan.....	27
10 Uppföljning och uppdatering av byaplanen.....	27
10.1 Uppdaterad SWOT-analys.....	28

1 Inledning

Styrelsen för Köpbacka byaförening blev inbjuden till Fyra Byar NOAK hösten 2004. Under besöket presenterade NOAK ett projekt om en byaplan som de påbörjat. Deras projekt verkade intressant och tände idén om en byaplan även för byarna inom Köpbacka byaförenings verksamhetsområde Köpbacka, Råfsby, Varvet och Svenäs.

Projektledare Anita Nybondas från Svenska studiecentralen inbjöds till styrelsemötet 24.11.2004 på f.d. småskolan, där hon berättade om byaplaner som gjorts i olika östnyländska byar och om möjligheten att få stöd från projektet ”Liv i Byn” till kopiering och distribution av byaplanen.

Efter jul postade byaföreningen 28.12.2004 inbjudan till ett planeringsmöte för byaplanen på svenska och finska till ca 240 hushåll inom de fyra byarnas område. Allmänna byamöten informerades det om i lokalpressen Östra Nyland och Loviisan Sanomat samt på anslagstavlorna i byarna. Information om byamöten har även framgått i medlemsbrev till byaföreningens medlemmar.

Byaföreningen stod för massbrevets innehåll, översättning, kopiering och utdelningskostnader. Från och med sommaren har man även kunnat följa med olika skeden i byaplaneringen på föreningens hemsidor.

1.1 Behov av plan

Köpbacka byaförening – Köpbackan kyläyhdistys rf grundades för att rädda f.d. småskolan från att säljas och för att kunna bevara skolan som bybornas samlingsplats. Byaföreningen jobbar också aktivt för att utveckla byarna genom att arrangera olika evenemang och sammankomster.

Byaplanen som blivit godkänd av byborna, är ett verktyg som gör det möjligt att ta i beaktande bybornas utvecklingsönskemål på lång sikt. Byaföreningen håller sitt årsmöte en gång per år och medlemsträffar två gånger om året. Medlemsträffarna är öppna för alla medlemmar i byaföreningen. Byaplaneringsprocessen är gemensam för alla bybor och det har varit möjligt för alla att påverka planeringen oberoende av om man är medlem i föreningen eller inte. Enligt planen kan byaföreningen hjälpa till med att framföra ett förslag och skaffa finansiering till olika utvecklingsprojekt.

1.2 Bearbetningsskeden

Under året har man ordnat ett tiotal byaplaneringsmöten i småskolan. Deltagarantalet har varierat mellan 29 och 7 bybor. Inbjudan till byaplaneringstälko utdelades till alla hushåll i Råfsby, Köpbacka, Svenäs och Varvet.

Det första mötet hölls 4.1. klockan 18.00 då 29 bybor deltog. Mötet leddes av byaföreningens styrelseordförande som till en början berättade om bakgrunden till byaplanen och om tidtabellen. Planen skall vara färdig vid årsskiftet. Under mötet gjordes en SWOT-analys och fördes en öppen diskussion om hur man skall gå vidare med uppgörandet av planen och vilka saker man måste utreda. Man beslöt att dela upp byborna i fyra arbetsgrupper : Småskolan, Historia, Miljö och Information. Alla fick välja vilken grupp de ville delta i och man beslöt att alla grupper väljer en kontaktperson.

Det andra mötet hölls 13.2. klockan 16.00. På mötet gick man igenom det som grupperna hittills hade kommit fram till och vilka tankar de hade om fortsättningen. I mötet deltog 20 personer.

I det tredje mötet deltog 12 bybor och mötet hölls 13.3. klockan 17.00. På mötet godkände man byaplanens innehållsförteckning och att den skall vara färdig till 9.4. Alla arbetsgrupper presenterade sina arbeten och efter det fördes en allmän diskussion och man utbytte tankar i de olika grupperna.

Det fjärde mötet hölls 17.4. klockan 17.00. Då gick man igenom innehållsförteckningen och beslöt om arbetsfördelning mellan grupperna. Småskolan och Historie-grupperna förenades eftersom det var så liten skillnad mellan gruppernas uppgifter. Grupperna föreslog själva att de skulle förenas. I mötet deltog 16 bybor.

Det femte mötet hölls 15.5. klockan 18.00 och i mötet deltog förutom byaplaneraren även planläggningschef Oskari Orenius från Östra Nylands förbund och regionarkitekt Maaria Mäntysaari från Lovisa stad. De presenterade utkastet av landskapsplanen och områdets stadsplan. I mötet deltog 24 bybor och man beslöt att byaplaneraren samlar ihop de olika gruppernas material och bearbetar materialet till en finsk- och svenskspråkig version av byaplanen. Sista returneringsdag för materialet blev 19.8. Man diskuterade också behovet att få ungdomarna med i planeringen och man önskade att föräldrar skulle försöka locka sina ungdomar med på möten och att det skulle införas ett meddelande om detta på föreningens hemsidor.

Under höstens lopp hölls möten oftare eftersom byaplanen skall bli färdig före årets slut. Följande möten skulle påbörjas redan kl 15. Byaplanens första finskspråkiga version var färdig till det sjätte mötet 4.9. och den behandlades på mötet som hade 11 deltagare. På mötet planerades och visionerades om byarnas framtid trots att man inte hade lyckats locka med ungdomarna. På tre följande möten genomgicks korrigeringar och tillägg till byaplanen. SWOT-analysen uppdaterades. I det sjunde mötet 2.10. deltog 7 bybor, i det åttonde mötet 16.10. 11 bybor och i det nionde mötet 6.11. 8 bybor.

Det sista mötet hölls 27.11. och på det deltog 17 bybor. I mötet genomgicks den slutliga versionen på finska. Efter det har byborna ännu möjlighet att korrekturläsa byaplanerna. De sista korrigeringarna görs efter korrekturläsningen. Därefter är byaplanen färdig att tryckas.

Utländska studerande på besök hos byaföreningen

24.9.05 besökte en grupp utländska gäster Köpbacka byaförening. Det var fråga om en 18 personers grupp forststuderande vid Helsingfors universitet, från Tropiska skogsvårdsinstitutet i Vik. Deltagarna kom från följande länder : Kenya, USA, Spanien, Frankrike, Thailand och Finland. Gruppen bekantade sig med byaplansarbetet och hur det fungerar i praktiken i Köpbacka.

1.2.1 SWOT-analysen

I det första mötet användes fyrfältsmetoden för att identifiera, uppskatta och utveckla problemen. SWOT-analysens (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) övre del beskriver nuläget och ”interna” frågor. Nedre delen framtiden och ”externa” synpunkter. Till vänster finns de positiva och till höger de negativa.

Syftet med analysen är att tillsammans i grupper resonera om lösningar till synpunkterna som nämns i dessa fyra fält. Hur utnyttja möjligheterna med hjälp av det positiva och hur bli av med svagheter, hur bekämpa hoten ?

<p>Styrka</p> <ul style="list-style-type: none"> - naturen - motionsmöjligheter - vatten, hav - begränsat område - socialt umgänge - sandade, belysta gator +/- - lugn och ro - service på nära håll - byaföreningen, föreningsverksamhet - bymiljön, stora tomter - fungerande flerspråkighet - sommargästerna 	<p>Svagheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - tåget hörs, järnvägen hindrar tillgänglighet till stranden - officiell simstrand saknas - båtupptagningsplats saknas - plats för mattvätt saknas - lättrafikled saknas - måste ha bil - ruskor i skogen - tung trafik - idrottsplan behövs - regnvattnet täpper till diken - avfallssamlingskärl saknas, hundavfall - posten kommer sent, lådor för avgående post saknas - optisk fiber saknas - småskolans framtid osäker - planläggning saknas - informationen når inte fram
<p>Möjligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - långsiktig byaplan + budgetering - nya invånare - barnfamiljer - hemsidorna - gårdskarlar - historia 	<p>Hot</p> <ul style="list-style-type: none"> - försäljning av småskolan ? - utvidgning av Valkom hamn - arbetsplatserna minskar - indragning av Valkom kvarterskola

1.3 Deltagare i bearbetningen

På det första byaplaneringsmötet diskuterades vilka delområden som borde tas med i byaplanen. Först beslöt man att det skulle vara fyra : Småskolan, Historia, Miljö och Information. På samma möte fick deltagarna välja vilken grupp de ville delta i. Gruppen väljer en ansvarig person. Medan arbetet var igång i de olika grupperna fusionerades Småskole-gruppen med Historiagruppen eftersom det framkom att de arbetar med närliggande ämnen.

1.3.1 Arbetsgrupper

1. Småskolan

Arja Leppänen, arja.leppanen@farmbioline.fi, telefon 040 745 9548
Holger Ferin, holger.ferin@dnainternet.net, telefon 531 911
Per-Johan Engström, britta.engstrom@dnainternet.net, telefon 515 614

2. Historia

Görel Engström, gorel@dnainternet.net, telefon 515 715 eller 050 565 1851
Pia Rajala, telefon 044 552 6446
Kajsa Pihl, kajsa.pihl@dnainternet.net, telefon 040 8387 243
Erkki Lönnqvist, erkki.lonnqvist@dnainternet.net, telefon 515 122
Börje Engström, telefon 515 660
Helge Frondén, telefon 531 990

3. Miljö

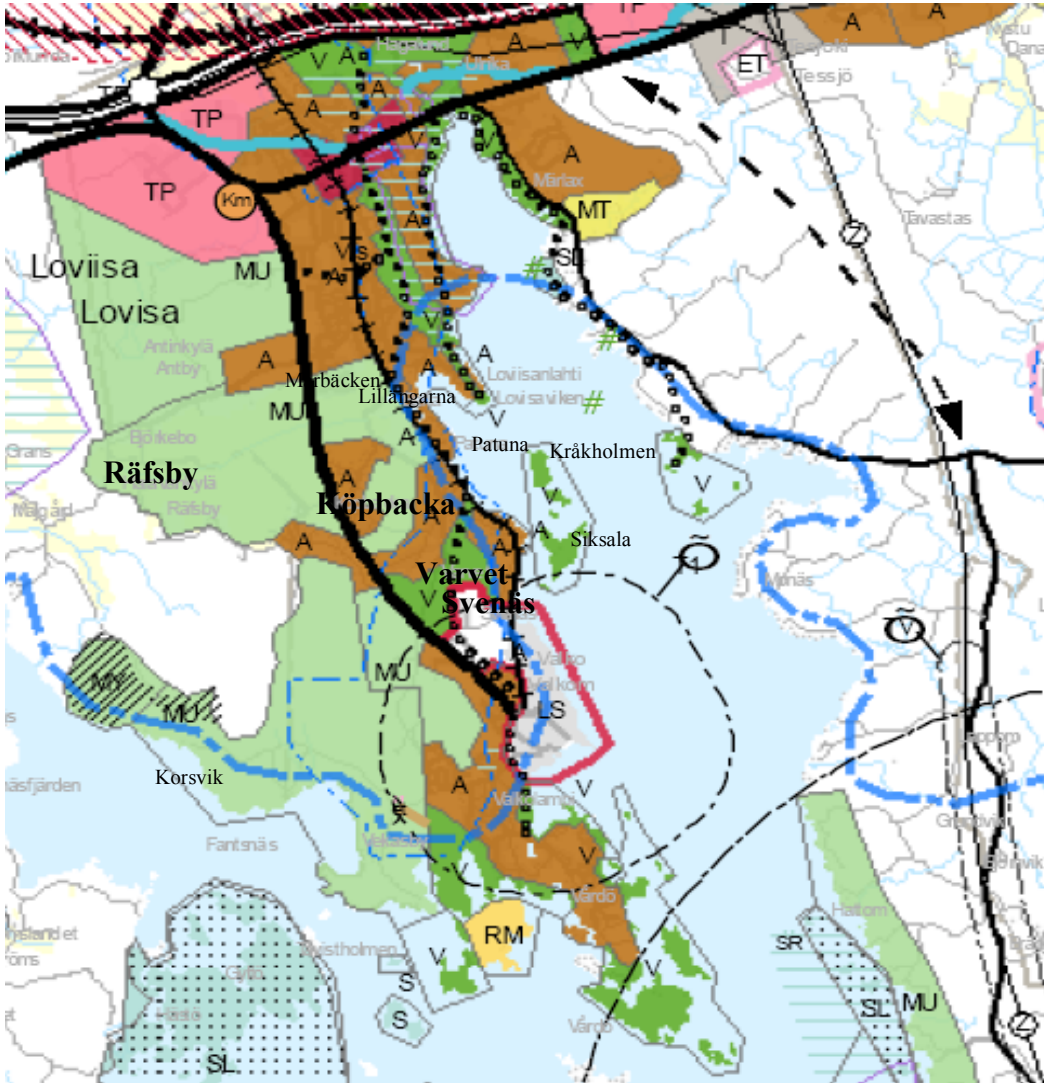
Britta Engström, britta.engstrom@dnainternet.net, telefon 515 614
Pirjo Keskisaari-Grahn, telefon 515 002
Svetlana Shilina, svetlana.shilina@farmbioline.fi, telefon 040 747 2587
Arja Leppänen, arja.leppanen@farmbioline.fi, telefon 040 745 9548
Magnus Johansson, magnus.j@luukku.com, telefon 532 526

4. Information

Pirkko Järnström, pirkko.jarnstrom@nic.fi, telefon 040 708 9010
Synnöve Bergholm, synnove.bergholm@porvoonmuseo.fi, telefon 515 262

2 Byarnas läge

Köpbacka, Räfsby, Svenäs och Varvet ligger i Lovisa stad i Östra Nyland. Patuna och öarna Siksala och Kråkholmen hör till Köpbacka by. Långholmen och Lillängarna hör till Räfsby. Nedanstående karta visar var områdena är belägna.

Källmaterial: <http://liitto.ita-uusimaa.fi/tehtavat/maankaytto/Maakuntakaavaluonnos05.pdf>

3 Beskrivning av omgivningen

Byaplanen omfattar Köpbacka samt de omkringliggande byarna Räfsby, Varvet och Svenäs. Omgivningen är en idyllisk landsbygdsmiljö med skogar, odlade åkrar och naturängar. Ett undantag är hamnområdet som ligger nära intill och som skapar möjligheter till internationell handel. Nya Valkomvägen, som leder till hamnen, är huvudtrafikled och dessutom går järnvägen genom byarna längs stranden till hamnen. På vårt område finns förutom den gamla Valkomvägen byvägar, genvägar och stigar. En av bybornas drömmar är att få en lätttrafikled från Lovisa till Valkom. Förslag finns att bygga den intill nya Valkomvägen.

Viktigt element i vår miljö är Lovisaviken och dess holmar. Kråkholmen är ett utfärdsmål för vandrare vintertid. Siksala och de små grannöarna används mest av fritidsboende. Havet är gemensamt för alla. Det är lätt att ta sig ut och fiska på Lovisa stads vattenområden. Behövliga lov fås enkelt från stadens drätselkontor eller på posten. Det är också möjligt att ta sig ut till stranden från Räfsby. Ett populärt och naturskönt vandrings-, skid- och cykelmål är Korsvik. Även på andra sidan av Lovisaviken finns områden som hör till Köpbacka och som är lätta att nå för alla.

För den som trivs ute i naturen finns det bra terräng för bär- och svampplockning på vårt område. Skogsstigar och konditionsstigar för dem som vill motionera finns också. På Gråbergs konditionsstigar kan man jogga eller skida beroende på årstiden. På de ytbelagda vägarna kan man idka stavgång eller åka rullskridskor. Dessutom finns det skogar och åkrar där man kan åka motorkälke. Valkom sportplan och konditionsstigar finns i närheten. Det finns plats att röra på sig för var och en och dessutom omväxlande landskapsvyer. Byborna sköter om trivseln i byarna bl.a. med städtalkon längs vägrenarna och med blomplanteringar. Alla kan njuta av att vistas i våra vackra byar. Speciellt under de mörka tiderna på hösten och vintern är gatubelysningen en viktig säkerhetsfaktor och man har föreslagit små förbättringar.

Tack vare fågeltornet som blev färdigt i maj, finns det nu goda möjligheter för närmare observation av naturen. Från tornet som byggdes av Östra Nylands fågel- och naturskyddsförening rf kan man observera gästande fåglar som besöker ängarna regelbundet, som t.ex. brushane, grönbena, gluttsnäppa, svartsnäppa, större strandpipare och gulärta. Förutom ovannämnda fåglar ser man också lokalt häckande fåglar. Även mera sällsynta gäster som t.ex. rödspov, citronärta och dammsnäppa förekommer. På hösten samlas gäss och tranor på ängarna för att göra sig klara för flyttning till södern. Även i den frodiga strandvassen vid Marbäcken häckar många fåglar.

Blåmossaberget är en plats för traditionellt Första maj-firande. Den officiella festplatsen finns i Valkom. Sjömansrestaurangen Rio är känd för byborna men också för sjömän runt om i världen.

Bylandskapet med småhusbebyggelse, där byggnadsbeståndet kan vara över hundra år, tillsammans med de vackra trädgårdarna gör byarna väldigt idylliska. Det finns få våningshus och det är det som gör omgivningen ”byaktig”. Många gamla ladugårdar är historiska minnesmärken. Något som upplevs som en olägenhet är hamnens sk. frilagerområde som är ett fult område. Kan vi göra något åt det? De hotbilder som hamnens utvidgning kan förorsaka har behandlats på annat håll i byaplanen.

4 Byarnas och byggnationens historia

I A.J.Hippings bok ”Beskrifning öfver Pernå socken” från år 1817 sägs bl.a. att byarna Räfsby och Köpbacka nämns redan ”i början af 1500de talet” emedan de ”år 1564 stodo i twist med Sarflax om råerne”.

Man kan ändå anta att byarna existerat långt tidigare. Räfsby var en utpräglad jordbruksbygd medan Köpbacka troligen fått sitt namn av att åsen mellan havet och odlingsmarkerna var en utmärkt marknadsplats. Här anlades också både industri och varvsverksamhet så småningom.

År 1901 väcktes det första förslaget om inkorporering av Valkom till Lovisa av borgmästare Kuhlefelt. Förslaget strandade uppenbarligen p.g.a de oroliga tider som rådde. Men staden blev efterhand ägare till större markområden nära hamnen och i byarna Räfsby, Köpbacka och Fantsnäs. På 1920-talet har staden igen gjort ett försök att få inkorporera området, men statsmakten förkastade

förslaget 1929. Mera detaljerade uppgifter om ärendet finns att läsa på sidorna 228-230 i Lovisa stads historia 1745-1995 av professor Olle Sirén.

Trots invånarnas och Pernå kommuns motstånd genomfördes inkorporeringen genom ett beslut av statsmakten den 14 juni 1956. Från 1.1.1957 har byarna hört till Lovisa.

4.1 Skolan

År 1882 inleddes skolundervisning i Köpbacka och 1884 stod bybornas, egenhändigt byggda, första skolhus färdigt. Grundplåten för skolbyggnaden, 2 000 mk, fick man genom att undanskaffa ett fartygsvrak som sjunkit på byarnas fiskevatten. Summan användes för uppförande av skolhuset, för vilket tomt gratis uppläts av Hartikas hemman. Byggnaden som delägarna till största delen släpat virke, sten och fyllnadsämnen till, uppfördes och inreddes 1883-1884 och i oktober 1884 kunde skolan invigas.

Maria Sandell var skolans första lärarinna. Övriga lärare som verkade i Köpbacka under många år var Linda Nyman, Lennart Falk, Ingrid Falk och Dagmar Amberg. År 1909 hade elevantalet ökat. Man höll då dubbelskola i det stora skolhuset som stod färdigt 1913 och där pågick skolverksamhet till 1970. Vid nedläggningen flyttade de fyra lägsta klasserna till Valkom skola och klasserna 5 och 6 till Folkskolan i Lovisa.

Efter inkorporeringen med Lovisa 1957 blev en del av Räfsby kvar i Pernå och de svenskspråkiga barnen från den delen av byn gick till en början i skola i Sarvlax, senare i Haddom. De finskspråkiga barnen har alltid gått i Valkom, men måste efter delningen åka till Forsby finska skola.

Småskolan har använts av och för byborna i många olika syften efter att skolverksamheten upphörde. Här fanns t.ex en filial till stadsbiblioteket, som till en början handhades av Ruth Andersson. Filialen upphörde då bokbussverksamheten inleddes på 1970-talet. Församlingen höll missionskrets, söndagsskola och en tid också eftermiddagsklubb i skolan. Skolan har fram till år 2005 fungerat som vallokal för röstningsområdet. Marthaföreningen har i årtionden använt småskolan som sin möteslokal.

4.2 Föreningar

År 1902 grundades ungdomsföreningen Hembygdens Vänner i Sydöstra Pernå och 1907 kunde man inviga ett eget föreningshus, Fagerås. Föreningen upphörde under 1960-talet. Många ungdomar flyttade från orten och TV:n kom in i vardagsrummen.

Skyddskårsverksamhet bedrevs på byområdet 1918-1944 tillhörande Pernå Marinskyddskår. Under krigsåren fanns också en Lotta Svärd-verksamhet i byarna.

Köpbacka frivilliga brandkår grundades 1937, men uppgick i Lovisa FBK i samband med inkorporeringen 1957. Innan samgången med Lovisa FBK kämpade Köpbacka FBK med ekonomiska problem under mitten av 1950-talet och anhöll om bidrag från inrikesministeriets brandskyddsfond för att kunna bedriva verksamhet.

Strax efter kriget grundades en avdelning inom Lovisa svenska boyscoutkår i Köpbacka. De livligaste åren verkade patrullerna Älgen, Uttern och Björnen här, samt elitpatrullen Vildkatten.

Boyscoutavdelningen verkade i närmare 25 år. Under de första åren på 1960-talet fanns också en flickscoutpatrull, Råttan. Senare på 1980-talet patrullen Hjorten. Båda tillhörde Lovisa Svenska Flickscouter.

4.3 Fotografer och konstnärer

Frans Lindroos och Ragnhild Frisk var skickliga fotografer i byarna under 1900-talets första hälft, Frisk ända fram till 1960-talet. Hon gjorde sig också känd som konstnär och målade många tavlor med motiv från trakten. Ragnhilds son Guy är idag en känd och uppskattad konstnär med ateljé och bostad på Lumparland, Åland.

Akvarellisten Werner von Essen (1875-1947) vistades ofta sommartid på den s.k. Rådmanska villan i Köpbacka och målade flera tavlor med bymotiv.

Det fanns en orkester, Blue Fox, där ortens gossar spelade dansmusik på fester under 1940- och 1950-talet. Med i orkestern spelade bl.a. Hilding Peldán, Birger Carlsson samt Edvin Hjort (från Antby). Bröderna Hans och Alf Kullberg uppträdde ofta med musik på tillställningarna på Fagerås.

4.4 Industri

Fiskkonserverfabriken i Köpbacka anlades på 1930-talet. Den stängdes 1967. År 1968 inledde Formaliitti verksamhet i fabriksbyggnaden. Firman tillverkade plastlaminatskivor, men efter en stor fenolskandal lades verksamheten ner och Spirolit tog över byggnaden 1972. Företaget tillverkade papphylsor, en verksamhet som övertogs av Corenso United Oy Ltd 1992 och som fortfarande pågår.

Till konserverfabriken hörde även en Tunnfabrik på andra sidan järnvägen i Patuna-området. Träkärl för inläggning av fisk tillverkades där.

Många hade blivit arbetslösa efter att konserverfabriken stängts 1967 men eftersom ungdomsföreningsverksamheten hade upphört och Fagerås stod tomt beslöt ungdomsföreningen att donera byggnaden till staden som där kunde bereda arbetsplatser till byns kvinnor..

I Fagerås tillverkades damunderkläder i början av 1970-talet av Finn Profile Oy. Tillverkningen flyttades till skolan 1973 och då den upphörde kom företaget Celestial Ky, som tillverkade flytvästar och –rockar. Företaget ändrade sitt namn till Sand & Sea Oy 1994 och dess verksamhet upphörde år 2000.

I Räfsby kom industriverksamhet i gång 1961 då Fibera startade glasfiberproduktion för segelflygplan på Mickos gård. Produktionen pågick i cirka tio år. År 1987 inledde Voimax Trading Oy produktion av skumdämpningsmedel för pappersindustrin i samma utrymme, men verksamheten har numera överförts till Tessjö.

4.5 Företagsverksamhet

På orten har transporter skötts på olika sätt till lands och till sjöss. En stor arbetsgivare under 1950- och 1960-talet var Hans Kullberg med sina vägmaskiner och lastbilar.

Därtill har följande lastbilstrafikanter verkat i byarna : Erik Berlin, Leo Lindholm, Birger och Sven Lindholm, Nils Lindholm, Boris Bergheim, Valfrid Björklund, Sven Berlin, Börje Berlin, Holger Ferin, Sigurd Grahn, Ole Ek, Jarl Bärlund, Åke Hoffman, Per-Johan Engström, Ernst-Ove

Engström, Mauri Lindroos, Tommy Grahn, Henry Liljeqvist, Karl-Erik Lindroos, Jan-Erik Skog, Kjell Trogen samt taxiföretag Georg Höglund.

Andra företag i byarna var bl.a Frisks Cementgjuteri, Pernå rävfarm ab, Töyryläs talkkunaföretag, Nybergs Mekaniska Verkstad, Tikanders bilverkstad, Elfvenbergs minkfarm, Kilpinens såg, Evert Backmans golvparkettföretag, Bertel Skogs metallverkstad. Ett flertal sömmerskor, sågföretagare, båtbyggerier och hantverkare samt några frysföretag och fiskare verkade i byarna.

Mekaniker Frans Nyberg (20.7.1899-30.4.1972) drev en metallverkstad i Skeppars hemmans gamla bastubyggnad som på 1930-talet blivit tillbyggd till verkstad. Till en början hyrde han utrymmet av sina föräldrar Karl-Fredrik och Emilia Nyberg fram till 1946, då han lät uppföra bostadshuset Smedbacka på tomten. Frans Nyberg gifte sig med Betty (f. Frondén) år 1932 och år 1934 föddes deras dotter Ingrid. Frans Nyberg arbetade parallellt i verkstaden och på slippen i Patuna under 1930-50-talet. Slippen hade han uppfört under slutet av 1920-talet eller 1930-talets början. Han drog upp främst motorbåtar som ägdes av skärgårdsfiskare i Lovisanejden. Till en början reparerade han mest motorer. Från 1950-talet började han tillverka beslag av mässing och koppar till jakter och segelbåtar som byggdes på Lovisa Båtvarv, som då ägdes av Lars och Bror-Erik Lindqvist. I verkstaden kunde ibland även motorbåtar tas in genom den stora gaveldörren intill landsvägen. Utanför på gårdsplanen stod det oftast räfsor, plogar och slättermaskiner som väntade på reparation eller var reparerade och väntade på att bönderna från Köpbacka, Räfsby, Sarvlaks eller Fantsnäs kom med häst för att avhämta sitt hästdon.

4.5.1 Bybutiker

Det har funnits flera köpmän i byarna under åren 1920-1990.

Den första var Anna Berndtsson. Hon hade butik i sitt egnahemshus i backen, intill nuvarande landsvägen, på 1920-30-talet. Samtida köpmän var Ellen och Viktor Peldán med butik i övre våningen av sitt egnahemshus från 1920-1940-talet, tills F:ma Hilding Peldán grundades. Den verkade i husets nedre våning 1940-1963. Raimo Skog hade en kort tid på 1970-talet butik i samma utrymmen.

Östra Nylands Handelslag öppnade butik i en lokal i Granqvists egnahemshus redan på 1930-talet och fram till 1960-talet fungerade den i Handelslagets regi. Därefter tog Valma och Sven Berlin över som köpmän för några år tills systrarna Meri Pethman och Alice Lahtinen fortsatte. Butiken fick namnet Köpbacka livsmedel och Meri Pethman var ensam köpman då butiken slutligen tvingades stänga på grund av hård konkurrens från affärerna i stan i mitten av 1990-talet.

I Räfsby öppnade Sven och Hjördis Lundqvist en matvaruaffär 1957. Till en början i Kalle Eks lilla stuga och några år senare i större utrymmen. Butiken var verksam till cirka 1980.

Svea och Olof Ek hade kioskverksamhet i den s.k. Handelslagsträdgården från slutet av 1950 till slutet av 1960-talet.

I Köpbacka FBKs depås övre våning öppnade Inga Engström en bar 1958. Förutom att här serverades mat var baren ett populärt tillhåll för byns ungdomar. Där kunde de lyssna på de senaste skivnyheterna i jukeboxen, spela 10- och 20- pennis pajazzo samt spela fotbollsspel.

4.5.2 Båtbyggnad

Då man ser på skepp och båtbyggartraditioner i området Köpbacka-Räfsby-Varvet, måste man utgå från året 1749-50 då det första skeppet byggdes vid det nyss anlagda skeppsvarvet. Varvet förlades till Köpbacka bys strand mot hyra till jordägarna. Hyran skulle utgå med några tunnor salt årligen. Också ett repslageri anlades på Kuismo udde för att tillgodose behovet av tågvirke. Som skeppsbyggmästare anlätades vanligen österbottningar. Man hade inte ständigt arbete för en fast anställd skeppsbyggmästare.

År 1780 anlade Elias Backmans rederi ett skeppsvarv på Sixala under ledning av skeppsbyggmästare Kykör från Gamlakarleby. Detta varv kallades för Sixala eller Nya Varvet till åtskillnad från Gamla Varvet. Ett av de första fartygen som byggdes vid Köpbacka strand år 1771 var fregatten Gustaf, längd 130 fot och bredd 32 ½ fot. Vid detta bygge räckte inte stadens egna timmermän till, utan man anställde ett tjugotal österbottningar som reste till Lovisa för bygget. På samma strand som det gamla varvet verkade byggdes i början av 1900-talet också virkespråmar för transport av trävirke från sågen till fartyg som låg ute på redde i Valkom hamn.

Vad gäller båtbyggnad var det Alfred Granqvist som grundade det första egentliga båtvarvet vid sekelskiftet 1800-1900 vid Patuna strand. Samma varv har sedan ägts av Sulo Lönnqvist från 1930-talet till 1946, då han sålde varvet till Finska Fiskeri AB som tillhörde Nordströmkoncernen. Bolaget idkade sillfiske vid Island med stora notar, till detta användes drygt 10 m långa väldigt kraftigt byggda öppna notbåtar. För att underhålla dessa till antalet ett dussin båtar, behövdes varvet i Patuna. Nyttillverkning av olika båtar, motor som segelbåtar, medtogs i programmet och de anställdas antal ökade så småningom.

En omfattande export av båtar till USA startade i slutet av 1950-talet. Det byggdes som serieproduktion en 22 fots klinkad båt med ett kort fördäck, vindruta och två förarstolar, och en hel akterbänk. Dessa båtar med 15 bordpar gjordes för dubbla utombordsmotorer. På tre år byggdes 250 båtar för export. Arbetet gick i två skift och som mest jobbade 40 man och ”nitanpojkar” på varvet. Då plastbåten slog ut träbåten i början på 60-talet i USA, upphörde exporten av träbåtar från Finland. Under den här tiden byggdes på flera olika varv i landet mycket båtar i trä för export till USA. Man byggde efter detta, serier av Folkbåtar, Göteborgsekor och Lightningar, sjömättningsbåtar mm. Finska Fiskeri har byggt flest Folkbåtar i vårt land, totalt 45 st. Varvets verksamhet tynade sakta bort när plastbåten tog över också i Finland.

Bröderna Lars och Bror-Erik Lindqvist tog över varvsverksamheten i början på 1970-talet. Man byggde då några 10 m båtar av sk. Fiskarmodell, bl.a. en åt Hans Kullberg. Under medlet av 1970-talet köpte Kullberg varvet av bröderna Lindqvist. Den sista Folkbåten byggdes 1975 då under Kullbergs ägarskap. Sedan följde en tyst period då inga nya båtar byggdes. Man planerade en verksamhet med vinteruppläggnings för båtar, och det var Henrik, son till Hans Kullberg, som tog över och rustade upp varvet med tanke på en sådan verksamhet. Man byggde en stor hall för vinterförvaring för båtar och de gamla nothusen reparerades för samma användning. År 1990 hyrdes den gamla verkstadsdelen ut åt Martin Rosenstedt, en ung båtbyggare som började reparera och bygga nya båtar. Verksamheten blev livlig. Vinteruppläggnings ökade, idag får ett drygt hundratal båtar plats. Martin Rosenstedt flyttade hösten 2005 till utrymmen i Valkom. I Lovisa Båtvarvs utrymmen i Patuna fortsätter Henrik Kullberg idag med vinterförvaring av båtar.

Båtbyggarverksamheten i området har varit betydligt blygsammare i jämförelse med Finska Fiskeris verksamhet. På Långholmen där Finska Fiskeri låg verkade också Ossi Johansson. Han arbetade på Lovisa Såg men byggde sk. Kelabåtar hemma i sitt båtbyggeri. Han började redan på 30-talet. När

Lovisa Såg slutade sin verksamhet jobbade Ossi på Finska Fiskeris båtvarv under Amerika båtexporttiden i slutet av 50-talet. Ossis son Åke började tidigt i verkstaden men jobbade också på 50-talet på Finska Fiskeris båtvarv. Så småningom började Åke helt i egen regi och han blev känd för sina fina mahognybåtar som byggdes åt Ab Telva Oy i Helsingfors. Det handlade s.g.s. i huvudsak om aktersnurror på ca. 5 m men också 20 fots båtar av fiskarmodell.

Båtbyggandet livnärde flera bybor. I Köpbacka verkade David Sihvola, som hade kommit som arbetsledare till Finska Fiskeris båtvarv 1946. Han verkade på Varvet då bröderna Lars och Bror-Erik Lindqvist från Nagu kom till varvet i början av 1950-talet. Lars blev arbetsledare vid Finska Fiskeris båtvarv och David Sihvola började bygga båtar i serie till Telva i Helsingfors. Hans båtbyggeri var så litet att endast en fem meters båt kunde byggas åt gången, en däckad båttyp, för aktersnurra med en låg vindruta, en sk. ”passbåt”. Han byggde dessa båtar ca. 10 st per år in på 60-talet.

I byn Köpbacka hade Sulo Lönnqvist byggt en båtverkstad i slutet av 1920-talet. Han hade kommit från Helsingfors och gift sig med Ellen Ottosson i Köpbacka. Sulo arbetade i Valkom på brädgården för att senare ha möjlighet att bygga båtar på heltid. Det handlade om en båttyp av sk. Fiskarmodell med en längd av 27-30 fot. Sulo Lönnqvist hade i många år som medhjälpare Albert Lagerholm. Det mesta gjordes för hand på 20-30-talet. En båt av fiskarmodell byggdes på 11 veckor har det berättats. På 30-talet fortsatte Sulo Lönnqvist i Alfred Granqvists varv i Patuna och drev då två båtbyggerier samtidigt, ett i Patuna och ett i Köpbacka. Som mest arbetade 14 man. Som tidigare nämnts såldes varvet i Patuna 1946 åt Finska Fiskeri.

Det byggdes många olika typer av båtar, motorbåtar och segelbåtar samt roddbåtar under hela verksamhetstiden och som redan nämnts, båtar till skärivor sk. Fiskarbåtar, Folkbåtar, Hajar och en sex tons segelbåt enligt amerikanska ritningar år 1953. Samma år påbörjades bygget av den största båten i Köpbacka, en 15 m lång vattenbuss till Aero flygbolag i Helsingfors, nuvarande Finnair. Bygget gjordes tillsammans med Paul Rönnqvist som byggde båtar men som saknade eget båtbyggeri.

Sulos son Erkki var tidigt med och hjälpte till i båtbyggeriet. Han jobbade på Finska Fiskeris båtvarv 1958-61 och på Valkon Laivas båtvarv 1960-61. Tillsammans med Sulo byggde Erkki båtar i Köpbacka ända till 1969 då plastbåtarna tog över, och den första plastbåtmodellen och prototypen byggdes i Köpbacka. Erkki Lönnqvist började jobba på Polykem plastfabrik i Räfsby i januari 1969. Firman byggde plasthus. Erkki Lönnqvist var anställd till 1972 då han blev anställd som båtbyggläroare på Kuggomskolan.

Byborna bröderna Erik och Kalle Ek samt Fritjof Granmark arbetade på Finska Fiskeris båtvarv allt sedan starten. De byggde också båtar, mest roddbåtar eller mindre båtar för utombordsmotorer, på sina gårdar i Köpbacka.

4.5.3 Yrkesfiskare som har varit eller är verksamma

I Varvet bodde från slutet på 1920-talet Fredrik Sandvik, bördig från Hudö i Pernå. Han fiskade i ett fiskelag bestående av flera fiskare som fiskade strömming med storrysja i Lovisaviken och längre ut i skärgården. De fiskade också med nät. Framlidna Fredrik var verksam som fiskare in på 1960-talet. Han arbetade också i slutet av 50-talet och början av 1960 på Finska Fiskeris fabrik som rökmästare. Där röktes vassbuk som sedan blev de kända Suomi sardinerna, inlagda i tomat och olivolja.

I Svenäs verkade fiskaren Albin Holmström som flyttat till fastlandet 1929. Han ingick i nyss nämnda fiskelag som fiskade med storryssja. Han arbetade till sin pension på elbolaget Kymmenedalens El. Han dog 1965.

Idag bor pensionerade fiskaren Håkan Holmström i Svenäs. Han var en av pionjärerna när strömmingsfisket med trålare började i slutet av 1950-talet. Han ägde tillsammans med sin far och sina syskon först en mindre trålare, sedan en större som hette Rosvik. Den sista trålaren var Helgoland som skrotades i Danmark vintern 2004-2005. Håkan hjälper sina söner Karl-Henrik och Per med fisket.

I Svenäs bor också Jan Meriheinä som fiskar med nät i närvattnen och ute vid Stora Rönnskär.

4.6 Lovisa-Vesijärvi smalspåriga järnväg

Järnvägen som byggdes år 1900 har alltid haft stor betydelse för byarna Räfsby-Köpbacka-Varvet-Svenäs. Järnvägen som byggdes i privat regi behövdes för virkestransporter från inlandet i Lahtis-Heinola-regionen, till Valkom hamn. Till Lahtis transporterades bl.a. sand för glasbruket. För Nordström koncernen och dess fabriker, Sågen, Finska Fiskeri, Tunnfabriken, vilka alla ännu fanns på 1950-talets slut, var järnvägen viktig. .

Idag transporteras gods från hamnen i Valkom till Lahtis. Järnvägen breddades 1960 från smalspårig till bredspårig.

Bybor som varit anställda vid järnvägen:

Henrik Gunnar Silander, anställdes 1929 i Valkom, men hade redan dessförinnan varit i järnvägens tjänst i Orimattila och i Lovisa. Han bodde en kort tid i Nystan i Lovisa, men flyttade till gamla järnvägsstationen i Valkom där han hade sin arbetsplats. Senare på 60-talet bodde Silander i Svenäs fram till sin död. Han var då 96 år gammal.

Bybor vid Lovisa Vesijärvi och senare Statens Järnvägar var bl.a:

Ivar Nyman (1903-1982) som järnvägsvakt från 1936 till 1963 såväl som Rafael Sund timmerman samt Uno Fors lokförare, likaså på den smalspåriga järnvägen, var hemma från Svenäs.

Vickholm ("differt") bosatt i Varvet var banvakt och förman vid Finska Fiskeri samt vid vattentaget i Patuna. Loken fyllde på sina vattenreservoarer i Patuna.

Sven Timper, bosatt i Valkom, var banvakt.

Lahden Saha drev en slip norr om den egentliga hamnen i Valkom, för att kunna bygga och underhålla lastpråmarna. Virket bogserades från Lovisa Såg till redan för att lastas ombord på fartyg. Knän som kom från gran- rötter transporterades på järnvägen till slipen. Dessa knän var viktiga för att förstärka konstruktionen i pråmarna. Bogserbåtarna Wahl och Skruv drog pråmarna. Bogserbåten Iris ägdes av Valkon Laiva som övertagit pråmverksamheten. På slipen arbetade Emil Karlstedt och hans son, Viljam Heikkilä samt Anton Lind. Besättning på bogserbåtarna var Fredrik och Jarl Engström.

4.7 Bondgårdar

I Köpbacka fanns redan på 1700-talet bondgårdarna Hartikas, Skeppars och Ers och i Räfsby Jordas, Barsas, Mickos, Trumpetas och Husas. Björklunda bildades på 1940-talet.

På 2000-talet har det traditionella gårdsbruket upphört.

5 Byns nuvarande situation

I byarna saknas såväl skola, butik som poststation. Bybornas enda fungerande samlingsplats är f.d. småskolan, där möten och mindre familjetillställningar, föreningsverksamhet och kurser hålls.

Bussrutten Lovisa – Valkom går längs Gamla Valkomvägen genom Köpbacka och Räfsby och är en viktig förbindelse för alla icke bilburna invånare.

I tiotal år var byggnationen mycket svag på byområdet, men under de senaste fem - tio åren har många nya hus byggts och flera är under byggnad. Många av de gamla husen har fått nya invånare och man renoverar och bygger till.

Från att ha varit en utpräglad svenskspråkig bygd finns idag ett stort antal finsktalande personer i byarna och därtill en handfull personer med annat modersmål.

Efter att Köpbacka byaförening grundats har byborna kommit närmare varandra. Människor hälsar på varandra när de möts och stannar allt oftare upp för en pratstund. Hembygds- och vi-andan har stärkts. Samhörighetskänslan och den positiva andan har ökat trivseln i byarna. Byaföreningens arbete för lekparken och pulkbacken har varit till nytta för alla familjer som bor i byarna. BigCill, Oldboys och Röda Hatt-klubben har bildats spontant och aktiverar allt fler invånare.

5.1 Områdets planläggning och framtida planer

I byaplaneringsmötet 15.5. hade miljögruppen inbjudit planläggningschef Oskari Orenius från Östra Nylands förbund och regionarkitekt Maaria Mäntysaari från Lovisa stad. Orenius presenterade utkastet till landskapsplanen och berättade hur byaföreningen kan påverka förverkligandet av planen på sitt eget område. Mäntysaari redogjorde för områdets nuvarande stadsplan och framtidsplaner. Hon ville veta bybornas åsikter om behovet av en lättrafikled och dess placering längs Gamla Valkomvägen. Lättrafikleden skulle bättre betjäna byborna om den dras längs Nya Valkomvägen. Beslutet skall tas av Vägverket.

5.2 Befolkningen

Tabell 1. Invånarantalet i Räfsby och Köpbacka under 1986-2004.

1986	326 invånare		1999	331 invånare
1989	348 invånare		2001	340 invånare
1991	334 invånare		2002	360 invånare
1992	328 invånare		2003	357 invånare
1993	318 invånare		2004	346 invånare
1994	315 invånare			

Tabell 2. Invånarantalet 31.12.2004 var 346, uppdelade i tabellen enligt ålder, kön och modersmål.

Ålder		Kön		Språk	
0-14	62 pers	Män	172	finska	131 pers
15-64	217 pers	Kvinnor	174	svenska	207 pers
65-100+	67 pers			annat	8 pers

5.3 Befolkningsstatistik

I följande tabeller presenteras befolkningsstatistiken 31.12.2003 uppdelad i olika variabler.

Tabell 3. Variabler : kön och modersmål i alla åldersgrupper.

Språk			Män		Kvinnor	
finska	129		finska	64	finska	65
svenska	218		svenska	110	svenska	108
annat	10		annat	3	annat	7
Sammanlagt	357			177		180

Tabell 4. Variabler : kön och modersmål i åldersgruppen 0-14 år.

Språk			Män		Kvinnor	
finska	24		finska	15	finska	9
svenska	36		svenska	16	svenska	20
annat	2		annat	1	annat	1
Sammanlagt	62			32		30

Tabell 5. Variabler : kön och modersmål i åldersgruppen 15-64 år.

Språk			Män		Kvinnor	
finska	83		finska	39	finska	44
svenska	135		svenska	71	svenska	63
annat	8		annat	2	annat	6
Sammanlagt	225			112		113

Tabell 6. Variabler : kön och modersmål i åldersgruppen 65 år och äldre.

Språk			Män		Kvinnor	
finska	22		finska	10	finska	12
svenska	48		svenska	23	svenska	25
annat	0		annat	0	annat	0
Sammanlagt	70			33		37

5.4 Företag, företagare och övriga näringsidkare

Områdets företag och företagare har kontaktats under byaplaneringsprocessen och de har ombetts skicka en beskrivning över sin verksamhet. En del beskrivningar inlämnades. Förutom dessa har man hämtat information från företagsinformationssystemet samt företagens hemsidor. Både företag som verkar i byarna och företag som är placerade på annat håll finns med.

Köpbacka

F:ma Anninas rid- och körstall

Företaget grundades på hösten 2004 och erbjuder på handledda rid- och –körtimmar med skolade hästar och ponnyer för alla intresserade. Stallet har för tillfället 6 hästar och 6 Shetlandspionyer, varav 9 används för undervisning. Ett nytt stall som fyller EU-direktivens krav blev färdigt hösten 2004. Utrustning : En stor belyst ridplan för små undervisningsgrupper med 1-5 elever grupperade enligt förhandskunskaper. I oktober 2005 besökte ca. 70 elever stallet.

Bilister

Lastbilsförare Karl-Erik Lindroos och Tommy Grahn hyr också ut flak. T.Vuojärvi är en nyligen inflyttad lastbilsförare. Taxichauffören Tom Granmark har också tillsammans med sin fru en kiosk i Fredsby.

Ab Lovisa Båtvarv - Loviisan veneveistämö Oy

Ett av områdets båtvarv finns i Patuna. Företaget bygger och reparerar fritidsbåtar och hyr ut vinterförvaringsplatser.

Corenso United Oy Ltd

Byns största arbetsgivare finns i Patuna och är en av världens ledande tillverkare av papphylsor. I fabriken tillverkas papphylsor som kan återvinnas och tillverkas av återvinningsmaterial. Corenso ägs av Stora Enso Oy.

Oy Tony Lassas Ab

Ägaren till företaget bor i byn, men företaget finns på Lovisa nya industriområde. Han gör bussdekaler och figurschabloner. Lassas är underleverantör till svenska Volvo Bus samt Wist Last & Buss i Sverige, Norge och Danmark. I Finland för bokbuss- och bussfabriker samt bilhusen Volvo, Scania, Mercedes och för de flesta bussbolag i både Sverige och Finland.

Oy Screen-Top Lassas & Co Ab

Fastighetsbolag samt ägande av fastigheter.

Övriga

Tapetserare Kärkkäinen restaurerar och klär om gamla möbler. Ulf Lindroos har ett eget byggföretag. Fotograferna Virpi och Janne Lehtinen samt Kati Rapia har en atelje i f.d. storskolan. De köpte fastigheten av Lovisa stad och flyttade till byn med sina familjer i april 2003.

Räfsby

Cidron Nordic Ky

Företaget erbjuder byggtekniska tjänster. Företagarna Juha och Merja Saario flyttade från Helsingfors hösten 2001.

Backmans video- och TV-reparationsverkstad

Ägare : Karl-Gustav Backman.

F:ma Mikael Hurmerinta T:mi

Detaljhandel för telekommunikation och kontorsmaskiner. Företagaren bor i byn, men affären finns i S-Markets utrymmen i korsningen av Nya Valkomvägen och Lovisavägen.

Övriga

Jan-Erik Skog äger paketbil och sköter distributionen av tidningar. Företagaren i metallbranschen Henry Forsström har sin verkstad i Valkom. Översättaren Jaana Kapari flyttade till byn från Vanda sommaren 2001. Hon översätter engelsk skönlitteratur till finska och är känd för översättningar av Harry Potter böckerna. Sten Ståhls är jordbrukare på heltid. Han gör också kalkningar och hyr ut odlingsmark.

Svenäs

FarmBioLine Oy

Företaget exporterar från Finland och importerar från EU-länder för export laboratorie- och sjukvårdsmaterial till läkemedelsfabriker, biotekniska anstalter och laboratorier i Ryssland.

Varvet

Telakointi ja huolto Tuomo Lempinen Oy

Båtvarvet bygger och reparerar fritidsbåtar samt hyr ut vinterförvaringsplatser.

5.5 Föreningsverksamhet

Räfsby-Köpbacka Marthaförening rf

Föreningen grundades redan 5.3.1945 av tio energiska kvinnor från Räfsby, Varvet och Köpbacka. Tio år senare hade föreningen 50 medlemmar. Idag har föreningen ca. 15 medlemmar. Föreningen sammanträder en gång i månaden i småskolan. På mötet behandlas information som kommit från Marthaförbundet, diskuteras aktuella ärenden och evenemang över en kopp kaffe. Ibland läser man ur Mark Levensgoods och Unni Lindells böcker roliga historier eller får ta del av medlemmarnas resebeskrivningar.

Då och då ordnas smakprov på olika maträtter. Vantar, sockor och mössor samt yllepappar som sys ihop till filtar. Dessa skickas via Hoppets Stjärna rf – Toivon Tähti ry till barnhem.

Köpbacka byaförening – Köpbackan kyläyhdistys rf

Byaföreningen grundades 19.11.2000 och föreningens stadgar godkändes 20.12.2001.

Byaföreningen verkar för fyra byar; Köpbacka, Räfsby, Svenäs och Varvet. Enligt stadgarna; *”byaförenings syfte är att bevara Köpbacka f d småskola som en kulturhistoriskt värdefull byggnad och använda fastigheten för bybornas egen byaverksamhet. Byaföreningen strävar efter att främja samarbetet i byarna genom att idka byaverksamhet och utveckla byarnas livsduglighet samt fungera som bevakare av bybornas allmänna intressen. Föreningen fullföljer sitt syfte genom att befrämja bybornas samarbetsmöjligheter, öka både de fast bosattas och de fritidsbosattas trivsel, hobby- och kulturverksamhet. Byaföreningen bedriver forskning kring byarnas, skolans och dess elevers och lärares historia genom intervjuer av bybor och insamling av fotografier. Som intresseorganisation deltar Köpbacka byaförening i planering som gäller byarna och strävar efter att påverka beslutsfattandet inom olika organisationer. Köpbacka byaförening tar initiativ och gör framställningar, avger utlåtanden till myndigheter och andra organisationer samt deltar i planeringen och förverkligandet av byarnas utvecklingsplaner. Köpbacka byaförening informerar medlemmar och massmedia om sin verksamhet.”*

Byaföreningen har ca 130 medlemmar. Styrelsen består av 10 personer. Dessutom finns sju kommittéer; skolfastighets-, talko-, fest-, historie-, barn- och ungdoms-, litteraturkommittén och kommittén för byarnas planering med egna kontaktpersoner och deltagare. Förutom kommittéerna

finns mindre grupperingar, som likaså fungerar under byaföreningen; BigCill, Oldboys och Röd Hatt-klubben.

Till **BigCill** hör duktiga handarbetsmänniskor som bl.a. årligen syr ett lapptäcke till huvudvinst till vårens lotteri. De har också sytt gardiner och borddukar till småskolan. Gruppen samlas i småskolan under vinterhalvåret en gång i veckan.

Oldboys består av 8-10 äldre män som deltar i talkotillfällen s.s. skördemarknaden, vedtalkon m.m. Men de hinner därutöver göra utflykter och besök på olika platser, ordna fisketävlingar m.m. Gruppen samlas på småskolan en gång i månaden och gruppen har fungerat tre år.

Röd Hatt –klubben grundades hösten 2005 och grundar sig på motsvarande Red Hat Society i Amerika. I Röd Hatt –klubben deltar ca. 15 st 50+ -kvinnor som medverkar i byaföreningens tillställningar. Deras motto är samvaro och att göra vardagen gladare.

Redan under de första månaderna av byaföreningens tillkomst hölls en medlemsträff, julbasar och julfest. Verksamheten under 2001-2005 har ökat med åren; Kalevalakalas, påskhäxflugning, skogsknytte- och skogsmulleskola, Halloween, ringlekar, Lucia-fest, Knutsfest, fastlagsjippo, påskbasar, skördemarknad, 1:a majutfärd, morsdags-och farsdagsfest, lopptorg, allsångsfest, utställningar m.m. För medlemmarna har man ordnat medlemsträffar minst två gånger per år och många olika talkon och tillställningar.

Byaföreningen har under de senaste åren satt ner otaliga arbetstimmar på renoveringar i småskolan. Stadens andel i materialkostnader under de här åren är rätt så blygsam, arbetet har så gott som helt gjorts på talko. Under den tid byaföreningen funnits i småskolan har byggnaden försetts med vägnummerskylt. Utgångsskyltar utmärkts, man har anskaffat brandvarnare och skumsläckare. Pianot har stämts, verandan har målats, verandataket reparerats, fönster målats. Ett väggfast köksskåp har byggts. Brandinspektion och syn har förrättats 2001. Man har reparerat en läckande vattenkran i köket och installerat elmotstånd i köket för att förhindra att vattnet fryser. Renoverat det sk.”Gula rummet” och lilla tamburen. Man har fyllt sand på gårdsplanen, fällt träd och röjt buskar samt planterat blommor och rest en flaggstång.

Talkon har också hållits utanför skoltomten. Man har iordningställt en pulkbacke för barnen, byggt en lekpark, renoverat brunnshuset i Handelslagsträdgården och snickrat anslagstavlor till byarna. Byns sinstrand har förbättrats genom att man kört ny sand till stranden, avlägsnat vass och fraktat bort den.

Östnylands 4H rf

Östnylands 4H rf, grundades 1977. En förening för barn och ungdom med verksamhet i de östnyländska kommunerna Liljendal, Lappträsk, Pernå, Strömfors och Lovisa.

Föreningens motto ” 4H lär genom handling ” förverkligas vintertid i de olika byklubbarna genom olika hobbyarbeten, bakning och matlagning, lekar, naturstigar och liknande aktiviteter. Sommartid har barnen uppgifter att sköta om, såsom trädgårdsodling, djurskötsel, plastsäcksinsamling. Byklubben i Lovisa samlas varannan vecka i Köpbacka småskola. Deltagarna är ca 10 barn per gång.

5.6 Användning av småskolan

Skolan byggdes med talkokrafter 1884 för byns barn. Idag är byborna oroliga över byggnadens öde och Lovisa stads planer på att sälja fastigheten till utomstående trots att det fortfarande finns livlig verksamhet. Stadens planer är ett hot för byaföreningens verksamhet. Föreningen behöver en egen plats för att utveckla sin verksamhet och förbli livskraftig.

Småskolan används nuförtiden livligt. Det är viktigt att bevara byggnaden för byborna. Förutom byaföreningen och dess klubbar Oldboys, BigCill och Röda Hatt-klubbens möten ordnas i skolan MI:s kurser, föreningen 4H:s och Räfsby-Köpbacka Marthaföreningens möten och privata födelsedagsfester. Skolan har också varit bybornas vallokal fram till år 2005. Skolan fungerar fortfarande som en samlingsplats i krissituationer.

6 Framtidsvisioner

På byaplaneringsmötet 4.9. visionerades byarnas framtid. Man funderade på vilka bra saker framtiden kan föra med sig och vilka saker man upplever som ett hot eller en möjlighet i den framtida utvecklingen. En positiv observation var att på senare år har det varit en positiv inflyttning och man har märkt att det flyttat in många unga familjer till området.

Hot

- bymiljön/samhället
- våningshus ?
- stadsplaneringen
- skyddsobjekten måste fridlysas i tid

Möjligheter

- det finns obebodda hus på området
- unga familjer flyttar till området
- flera medlemmar till byaföreningen
- till området flyttar både finsk- och svenskspråkiga personer

I diskussioner om skolbyggnadens användningsmöjligheter i framtiden framkom följande idéer och tankar:

- försäljningsverksamhet
- grundförutsättning för föreningsverksamhet
- grundförutsättning för byaföreningens framtid
- cafeverksamhet, resandehem
- uthyra utrymmen i skolan för utomstående

6.1 Utvidgning av hamnen

Man följer hamnens utvidgning och de konsekvenser dess verksamhet har för strändernas frodighet. Vid behov tar man kontakt med stadens miljösekreterare. I diskussioner med miljösekreteraren har det också kommit fram att det finns ett behov av att snygga upp hamnområdet.

7 Information

Informationsgruppen samlades under vårvintern sammanlagt tre gånger för att fundera på hur man effektivt skulle få fram information om byaföreningens verksamhet till byborna, till de nyinflyttade samt få flera medlemmar till byaföreningen. Dessutom diskuterades också de för byaföreningen viktiga intressegruppernas betydelse för verksamheten och hur och när de borde kontaktas. Man insåg samarbetets betydelse för föreningar som är verksamma i byarna samt samarbetet med Valkom byaförening.

7.1 Utgångspunkter för planeringen av information

- Svagheter : Informationen är långsam. Snöhögarna framför anslagstavlor på vintern, man borde finna en ansvarig
- Möjligheter: Flera medlemmar, snabbare information, avtal med staden om utrymmen, samarbete med staden och andra byaföreningar osv.
- Styrka: Sprida information om verksamheten till så många som möjligt
- Hot : Stadens beslutfattare är inte medvetna/intresserade av verksamheten. Försäljning av småskolan till utomstående

7.2 För vem och hur ?

- Medlemsbrev 2 gånger om året
- Bybor
 - ↳ anslagstavla
 - ↳ lokaltidningarna : Östra Nyland, Loviisan Sanomat,
 - ↳ gratistidningar: Itäväylä (utkommer onsdagar och lördagar), Uusimaa (söndagens nummer som utkommer på lördagar), Ilta-Uusimaa (utkommer på onsdagar)
 - ↳ hemsidan
- Övriga lovisabor
 - ↳ anslagstavlur, tidningar, hemsidan
- Övriga byaföreningar, beslutsfattare mm.
 - ↳ tidningar, hemsidan, personliga infobrev, inbjudan osv.

7.3 Förverkligande av hemsidan

Under vårvintern utreddes möjligheter och utvägar att göra en hemsida till byaföreningen med små kostnader. Sidorna skulle upprätthållas av någon annan än byaföreningen. Alternativ med färdiga fungerande sidor i vilka man kunde delta : Östra Nylands landskapsportal, Östra Nylands Byar och Lovisa stads hemsida. Man utredde också vad det skulle kosta att skaffa en egen domain eller om sidorna kunde upprätthållas av en utomstående och byaföreningen endast uppdatera innehållet.

Lösningen till ovanstående frågor och en samarbetspartner hittades snabbt och smärtfritt. Östra Nylands Byar rf höll på att bygga upp en byaportal och behövde 10 byar med i projektet. Man kunde erbjuda uppgörande av hemsidor, en egen domain **www.kopbacka.fi**, 3 stycken e-postlådor och upprätthållande.

7.4 Samarbetsnätverk

Samarbete med Valkom byaförening

Övriga föreningar, företag och företagare som är verksamma i byarna

Inbjudan till beslutsfattare om olika evenemang

- styrelseordförande, fullmäktigeordförande, stadsdirektören, alla fullmäktigeledamöter och styrelsemedlemmar. Till dessa kan man leverera inbjudningar, informationsblad m.m. via stadskansliet för att vidarebefordras

Lokal- och regiontidningar samt lokalradiostationerna.

7.5 Information och synlighet

Artiklar och puffar om olika evenemang och inbjudan av representanter för media, pressinfo, t.ex. då byaplanen blivit färdig och tryckts

- Lokal- och regiontidningarna : Utnyttjande av bekanta reportrar
- Lokalradion, Radio Itä-Uusimaa, Radio Vega Östnyland

Anskaffning av dator och skrivare

- till en början endast för byaförening. Placering i småskolan
- Det går snabbare och blir billigare i längden att göra kallelser och brev
- Internetförbindelse om medlemmarna anser det nödvändigt och till nytta för byaföreningens verksamhet

Byamöten

- Inbjudan på anslagstavlorna och hemsidan
- Kallelser skickas per post då det är viktigt att snabbt nå alla t.ex. för att kunna delta i möten
- Protokoll och andra handlingar

Byatidning

- Behöver en redaktion
- För bybornas artiklar och budskap
- Till en början endast en gång/ år

Annonsering

- I byarna finns 3 st stora anslagstavlorna och dessutom några mindre i anslutning till vissa postlådor
 - ↳ På vintern måste det ses till att snön inte täcker tavlorna
 - ↳ Stadigvarande laminerad annons (A4) med information om styrelsen och kommittéer och vilka byar som hör till byaföreningen
 - ↳ Ansvarsperson för uppdatering behövs
 - ↳ uppsnyggande av affischer, borttagning av gamla från tavlorna
- I skolan
 - ↳ Samma personer ansvarar för affischerna på anslagstavlan i skolan som affischerna på anslagstavlorna i byarna
 - ↳ Kalender. Vad händer och när, för vem ?
 - ↳ En postlåda som används närmast av byaföreningen för att hålla kontakt
 - ↳ Postlådan kan utnyttjas också till annat

Byaföreningens skylt till skolan

- Vid vägen så att människor vågar komma och bekanta sig med affischerna på anslagstavlan

Grafiska regler för marknadsföring och kommunikation

- Uppgörande av en färdig mallblankett
- Färger, om byaföreningen får en egen logo
- typkaraktär på hemsidan är Verdana, i andra skriftliga material används den typkaraktär som byaföreningen bestämmer

Logo: Byaföreningen har ingen logo för tillfället och t.e.x. i mallblanketter kan användas en ritad bild av småskolan. En logotävling ordnades för några år sedan men då hittades inte en lämplig logo bland de förslag som inlämnades.

Cd-rom: Byaföreningen samlar på cd-rom eller dvd bilder och berättelser från byarna om bybor förr och nu. Materialet kunde säljas på olika evenemang som byaföreningen ordnar.

Man beslöt att göra en e-postlista över medlemmar i byaföreningen för att snabbare och effektivare kunna kommunicera medlemmarna emellan. I framtiden skickas kallelser, medlemsbrev och annat skriftligt material via e-post till dem som så vill. Medlemmarna får allt material traditionellt i pappersform om de inte särskilt meddelar att de vill ha det elektroniskt.

8 Planerade åtgärder 2005-2016

Miljögruppen har under år 2005 sammanträtt 8 gånger. Lovisa stads miljösekreterare Maud Östman deltog i miljögruppens möte. Som ett konkret resultat från mötet fick man snabbt en uppsamlingspunkt för nyttoavfall till Köpbacka. Miljögruppen har varit i kontakt med Banförvaltningscentralen gällande pulkbacken och tagit reda på möjligheter att utvidga byaverksamhet på området. Gruppen har också varit i kontakt med Tony Duwaldt från Lovisa stads tekniska avdelning gällande belysningen vid Svenäsvägen. Man fick ett löfte om att möjlighet för tilläggsbelysning vid transformatorn undersöks.

Byaplanen, efter att den blivit färdig, gör det möjligt att fortsätta med den framgångsrika verksamheten och att utnyttja på bästa möjliga sätt växelverkan mellan miljö och bybor.

8.1 Marbäckens rening

Marbäcken, med utlopp i Långholmsviken, utgör det naturliga regn – och smältvattenavloppet från Råfsby och Antby åkrar. Sedan avloppsbacken från Köpbacka by, med utlopp söder om Långholmen vid Patuna, avstängdes under 1970 - 1980- talet p.g.a. utfyllning av vattenleden sydväst om Långholmen, kom Köpbacka -avloppet att ledas längs två diken norrut till Marbäcken. Uppenbarligen började Marbäckens utlopp i den grunda Långholmsviken överbelastas med tillslamning av bäckmynning och vik som följd. Redan i början av 1990-talet var inre Långholmsviken nästan totalt igenvuxen. På i huvudsak privat initiativ och med privat finansiering, dock med behöriga tillstånd av myndigheter, muddrades viken 1993-94 och 1998. Idag ca tio år efter första skedet av muddringen kan vi konstatera att ett nytt lager av slam på upp till 50 cm lagt sig på vikbotten. Både botten- och strandväxtlighet har tagit ny fart. Vattnet, som tidigare efter smältperioden på våren klarnat, förblir numera grumligt och brunt hela sommaren. En tydlig gränslinje mot havsvattnet syns ofta t.o.m. ute vid Såguddens södra udde. Invånarna i byn har diskuterat problemet med Lovisa stads representanter. Ett möjligt alternativ skulle vara att gräva en segmenteringsdamm på norra delen av Lillängarna, samt bygga skyddsvallar mellan åkermark och bäckar.

8.2 Lillängarnas bevarande

Lillängarna ligger mellan gamla Valkomvägen och järnvägen. Marbäcken delar ängarna på ett naturligt sätt i två delar, syd och nord.

Norra delen av ängarna har för tillfället ingen större funktion. Genom att bygga en segmenteringsdamm på området kunde man förbättra vattenkvaliteten i Marbäcken. Detta kunde också gynna sjöfågeln på området.

Södra delen är en populär fågelrastplats . År 2005 byggde man ett fågeltorn på området. Ängarna har också använts som betesmark för hästar. Det vore önskvärt att också i framtiden använda ängarna som betesmark.

8.3 Strändernas sävbestånd

Sävbeståndet hotar stränderna. En delorsak är troligtvis hamnens verksamhet som påverkar slambildningen i Varvet och Svenäs. Någon bör se till att vassen inte helt tar över på strandområdet. Samarbete med stadens miljösekreterare är troligtvis det bästa tillvägagångssättet med tanke på eventuella åtgärder.

8.4 Lättrafikled från staden till Valkom

Miljögruppen har föreslagit att man i planeringen av lättrafikleder allvarligt skulle fundera på en lättrafikled längs den nya Valkomvägen (väg nr. 1582). Den skulle vara en naturlig förlängning på den lättrafikled som går längs Helsingforsvägen.

Trafiken från och till Valkom hamn är livlig och förslaget skulle ge en tryggare skolväg, vara en lättrafikled till det nya affärscentret intill korsningen av nya Valkomvägen, och samtidigt betjäna motionärer.

Vägbelysning borde finnas längs hela lättrafikleden. Det skulle skapa mera trygghet. Kan det vara en möjlighet att hamnen deltar i kostnaderna ?

8.5. Bilparkering i närheten av fågeltornet

Miljögruppen fäste uppmärksamhet på att det nya fågeltornet kan orsaka ”farliga”trafiksituationer. De parkerade bilarna vid tornet stör sikten, samt försvårar framkomligheten. Man borde utreda stadens möjligheter att ordna parkering på sin mark intill fågeltornet.

8.6 Förbättring av gatubelysningen

Man måste se till att den av staden lovade förbättringen av belysningen vid transformatorn på Svenäsvägen förverkligas. Dessutom bör man sträva efter bättre belysning också vid pulkbacken, vilket skulle förbättra säkerheten och möjliggöra backens användning kvällstid.

8.7 Förbättring av pulkbacken

Bakgrund och användning :

- På Köpbackaåsen mellan Backbyvägen och Åskränet finns en gammal grustäkt, den sk. VR-gropen, som tillhör Finska Staten och disponeras av Banförvaltningscentralen. Områdets uppsnygning blev aktuell år 2001. Köpbacka byaförening fick då en möjlighet att uttrycka

sina önskemål om att en del av grustakten skulle reserveras till pulkbacke. Önskemålet togs i beaktande, kanterna jämnades och på en stor del kördes planteringsmull. Det planterades också tallplantor. Ca. en sjättedel av sluttningen lämnades oplanterad med tanke på att den används som pulk- och skidbacke.

- Efter vintern 2002 då det fanns knappt om snö, har Köpbacka pulkbacke senare blivit en mycket populär och omtyckt skidbacke inte bara för byborna utan också för många andra från grannområdet. I backen trivs både barn (i daghems- och skolåldern) och vuxna. Backen får även familjer att motionera tillsammans !

Faktorer som måste uppmärksammas :

- nedanför backen finns planterade tallar som kan ta skada. De kan förorsaka fara för skidåkare
- frösådda plantbestånd
- förbättringsåtgärder är möjliga endast med markägarens tillstånd ! Det är dock mycket önskvärt att man även i framtiden kan använda backen för pulkåkning och skidning

Tankar och önskemål :

- grillplats : förfrågningar har gjorts om att kunna ordna en grillplats
- en lava som rast- och piknikplats
- belysning för att förlänga skidåkning på dagtid trots att hamnens belysning och månsken nästan räcker till
- ordna ett möte med markägaren

9 Åtgärder som förverkligats under planeringen

9.1 Hemsida (www.kopbacka.fi)

Köpbacka byaförening – Köpbackan kyläyhdistys rf:s nya hemsida gjordes i samarbete med Östra Nylands Byar rf. Med i portalen finns följande byar förutom Köpbacka : NOAK, Hindsby, Hindhår, Kerko, Kimoböle, Sarvsalö, Sibbo skärgård och Villikkala. ”Byar i nätet”-projektet, Östra Nylands byaportal, publicerades 8.6. och sedan dess har sidorna varit till påseende för alla. Byaportalprojektet förverkligades i samarbete med Östra Nylands Byar rf, Kvaliitti Oy och Gro i Öst rf.

9.2 Blomplanteringar

På miljögruppens initiativ planterades sommaren 2005 med talkokraft för första gången blommor på sju olika platser i byarna. Byaföreningens talkogrupp tillverkade blomlådor, Lovisa stad donerade planteringsmullen. Blommorna planterades med talko. Alla blomlådor fick sina skötare för sommaren. Blommor köptes med byaföreningens pengar eller donerades från bybornas egna planteringar. Det är också möjligt att få blommor av Lovisa stad för nästa sommar och man håller kontakt med stadens trädgård för att försäkra att blommor finns. Blomlådorna ger färg åt våra byar!

9.3 Avfallssortering

Tack vare miljögruppens snabba handlande fick man redan under byaplaneringsprocessen en sorteringspunkt för nyttoavfall i Köpbacka. Tills vidare täcks sorteringsbehovet i våra byar. Vid behov kan man få flera sorteringspunkter ifall lagstiftningen kräver det.

9.4 Småskolan

Byaföreningen har sedan grundandet försökt få ett hyresavtal till stånd med Lovisa stad gällande användning av småskolan. Tills vidare har man inte lyckats. Småskolan finns med på Lovisa stads lista över fastigheter som skall säljas. Det är nödvändigt för byaföreningen att bevara skolan som en samlingsplats eftersom föreningens verksamhet utan den är hotad. Under byaplaneringsprocessen föddes tanken på att köpa fastigheten med tomt för att på så sätt förhindra försäljningen till en utomstående.

Byaföreningen sammankallade till ett extra byaföreningsmöte 24.5.2005 kl. 19.00 på f.d. småskolan i Köpbacka. Närvarande var 30 föreningsmedlemmar samt bankdirektör Erkki Tuormaa och vicehäradshövding Kristian von Veh från Aktia. På mötet redogjordes för småskolefastighetens nuvarande tomt och lekparkens skötsel. Finansieringsplan för eventuellt köp av småskolefastigheten presenterades, varefter bankdirektör Tuormaa redogjorde ur bankens synvinkel för hur finansieringen av fastighetsköp bör ordnas. Vicehäradshövding von Veh behandlade juridiska frågor, t.ex. vilka saker byaföreningen bör ta i beaktande vid upprättande av anbud samt köpvillkor. Mötesdeltagarna gav styrelsen rätt att förhandla med Lovisa stad om köp av småskolefastigheten. Anbud om köp sändes i juni 2005 till stadsstyrelsen för behandling före sommaren. Byaföreningen inväntar svar från Lovisa stad.

Eftersom ett avtal om småskolan fortfarande saknas ordnades ett infotillfälle för pressen tisdagen 8.11. klockan 10. Redaktörer från Östra Nyland och Loviisan Sanomat samt Radio Vega Östnyland ställde upp. Itävyäläs redaktör kunde inte komma men telefonintervjuade styrelsens ordförande. Byaföreningens bekymmer för småskolans framtid uppmärksammades i alla nämnda medier.

10 Uppföljning och uppdatering av byaplanen

För att byaplanen verkligen skall vara ett instrument som styr de gemensamma satsningarna och bygger på invånarnas önskemål bör byaplanen uppdateras med vissa, jämna mellanrum. Byaplanen beräknas uppföljas och uppdateras åren 2010 och 2016 på byaföreningens initiativ. Då går man igenom allt som blivit förverkligat och granskar dagens situation. Hoppeligen kan en större insats läggas på framtidsplanerna som i denna, första byaplan, har getts ett mindre utrymme och även blygsammare diskuterats på allmänna möten.

10.1 Uppdaterad SWOT-analys

Under byaplaneringsprocessen har vissa punkter förverkligats. Andra har förändrats från möjligheter till styrka och vissa självklara svagheter har tagits bort. Nya möjligheter, styrka och tyvärr också hot har adderats till listan. Analysen är senast uppdaterad under byaplaneringsmötet 6.11.2005.

<p>Styrka</p> <ul style="list-style-type: none"> - naturen - motionmöjligheter - vatten, hav - begränsat område - socialt umgänge - sandade, belysta gator +/- lugn - byaföreningen, föreningsverksamhet - bymiljön, stora tomter - fungerande flerspråkighet - sommargäster - simplats - hemsida - Valkom skola 	<p>Svagheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - tåget hörs, järnvägen hindrar tillgänglighet till stranden - lättrafikled saknas - måste ha bil - tung trafik - regnvattnet täpper till diken - samlingskärl för hundavfall saknas - posten kommer sent - optisk fiber saknas - småskolans framtid osäker - planläggning saknas
<p>Möjligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> - långsiktig byaplan + budgetering - nya invånare - barnfamiljer - gårdskarlar - historia - Valkom byaförening 	<p>Hot</p> <ul style="list-style-type: none"> - försäljning av småskolan till utomstående - utvidgning av Valkom hamn - arbetsplatserna minskar - Valkom kvartersskolas indragning